

1^e NEDERLANDSE FLAMENCOCIËNNALE

Amsterdam / Utrecht 9-12 november 2006
Muziekgebouw aan 't IJ, Bimhuis

Wereldculturencentrum RASA

Eindelijk! Na New York, Londen, Rome, Berlijn en Parijs, hebben ook Amsterdam en Utrecht een eigen Flamencofestival. De organisatoren **Stichting PerpetuumM/Ernestina van de Noort** en **Wereldculturencentrum RASA** te Utrecht willen met deze 1^e Nederlandse Flamencobiënnale de bouwstenen leggen voor een klinkende flamencofestivaltraditie in Nederland. Vier dagen lang kunnen flamencobeoefenaars en liefhebbers (*aficionados*) zich in **RASA** (Utrecht) en het **MUZIEKGEBOUW aan 't IJ** en het **BIMHUIS** (Amsterdam) laven aan de eeuwenoude ritmes uit Andalusië in diverse uitingsvormen en gedaanten. Het festival biedt niet alleen plaats aan intieme flamencomomenten waarin alleen de stem en de gitaar volstaan, maar toont flamenco ook als een **eigentijdse en eigenzinnige** kunstvorm die groots ontstijgt uit haar wortels. De voorstellingen, uitgevoerd door artiesten die de top van de hedendaagse Spaanse flamenco uitmaken (en waarvan het merendeel nog nooit eerder in Nederland te bewonderen was), laten zien hoe zich op het Iberisch schiereiland de laatste jaren een nieuwe lichtung jonge vertolkers en uitvoerders heeft gevormd die de flamenco op bijzondere wijze innoveert; vanuit de moderne dans, het theater, de jazz, de blues, maar ook via dwarsverbindingen naar de bron (India, Pakistan) of overzee (Cuba).

Deze eerste editie gaat spectaculair van start met een sterprogrammering en spraakmakende primeurs. De voorhoede van de hedendaagse flamencodans is vertegenwoordigd met **Belén Maya** en **Israel Galván**. Beide dansers onderzoeken op een uiterst persoonlijke manier hun flamenco-erfgoed. Galván, wel 'de Nijinski van de flamenco' genoemd, gaat op revolutionaire wijze aan de slag met de traditie op de rauwe stem van **Fernando Terremoto** en de gitaar van **Alfredo Lagos**. Belén Maya, dochter van de legendarische Mario Maya, spreekt haar eigen taal in 'Dibujos' de openingsvoorstelling in Amsterdam van deze Biënnale. Vrouwelijk en fijnzinnig schetst ze haar flamencofiguren via een chaconne van Bach naar een *seguriyas* en *soleá*, de oergezangen van de flamenco.

Een vocale ontmoeting op topniveau is de dialoog tussen **qawwali-meester Faiz-ali-Faiz**, muzikale volgeling van de grote Nusrat Fateh Ali Khan uit Pakistan (een van de regio's waaruit de zigeuners voortkomen) en **Duquende**, zigeuner uit Barcelona en volgens sommigen de absolute opvolger van de legendarische Camarón de la Isla. Oude soefi lofzangen verweven zich met de *cante jondo*, de zware, diepe zang uit Andalusië en de gitaar van **Chicuelo**, een van leidende jonge gitaristen van dit moment. De voorstelling qawwali-flamenco is een dialoog tussen twee grootmeesters van de zang en tussen twee culturen.

Een van de belangrijkste exponenten van de hedendaagse flamencogitaar is **Juan Manuel Cañizares**. Hij ontwikkelde zijn eigen stijl naast grootmeester Paco de Lucía, met wie hij tien jaar samenwerkte. Cañizares vestigde zowel binnen als buiten de flamenco zijn naam door zijn verbazingwekkende virtuositeit die hij paart aan een gevoeligheid in spel en compositie. Met zijn **Cañizares Flamenco Trio** presenteert hij zich voor het eerst in Nederland. **Miguel Angel Cortés** is een andere ster van de moderne flamencogitaar. Zijn fijngevoelige melodieën zijn te horen in een bijzonder solorecital. **Cortés** en **Cañizares** zijn beiden begeleiders van flamencolibertijn Enrique Morente, gedurfd vernieuwer van de zang.

Bassist **Carles Benavent**, saxofonist/fluitist **Jorge Pardo** en slagwerker **Tino Di Geraldo** zijn onontkoombare referentiepunten in de 'nieuwe flamenco.' Dit trio vervult een sleutelrol in de introductie van flamenco in het internationale jazzcircuit en laat horen hoe jazz flamenco is of hoe flamenco jazz. Benavent en Pardo waren jarenlang de vaste begeleiders van Paco de Lucía met wie ze

aan de wieg stonden van revolutionaire veranderingen in de flamenco door nieuwe instrumenten aan de traditionele gitaar en het handgeklap – *de palmas* - toe te voegen.

Een nieuw instrument incorporeren in het *cuadro flamenco*, dat doet ook Raúl Rodríguez met zijn Cubaanse trës in zijn groep **Son de la Frontera**. De Cubaanse gitaar en de flamencogitaar klinken sprankelend samen in de oude ritmes uit Morón de la Frontera, een stadje in Andalusië dat bekend staat om de bulería de Morón.

De groep is voor de tweede keer in Nederland na hun succesvolle optreden tijdens het *Q-ba Música Festival 2004* en presenteert (na het Womex openingsgala in Sevilla op 27 oktober) voor het eerst in het buitenland hun tweede CD *Cal*. SDFL speelt onder meer in een speciaal dubbelprogramma met het ensemble van de jonge veelbelovende Cubaanse flamencodanseres **Yasaray Rodríguez**. Deze avond staat in het teken staat van de **Cantes de ida y Vuelta**, de ritmes die heen en weer pendelden tussen Spanje en Cuba, de oude en de nieuwe wereld.

De zigeunertraditie wordt tijdens het festival bewaakt door **Tomás de Perrate**, telg uit de beroemde zangdynastie Perrate uit Utrera, een van de belangrijkste zangbolwerken in de provincie Sevilla. Hij is het kleinkind van grote Manuel Torres, van wie gezegd werd dat hij 'de ingewanden uit je haalde, het bloed uit je lijf deed wegstromen' als hij inspiratie had.

In het kader van de flamencostedenbond Utrecht-Utrera wordt voor het festival een speciaal Utrera-programma samengesteld i.s.m. Centro Flamenco Utrera en Mascha Meijman, danseres van de Nederlandse groep **La Primavera**. Ander Nederlands flamencotalent is vertegenwoordigd met **Luna y Alta Mar**, o.l.v. de Nederlandse danseres **La Kika**. Haar nieuwe flamencotheatervoorstelling *Paisajes* gaat op het festival in première.

Het eerste flamencofestival in Spanje werd ooit in Utrera gehouden in 1957. Het is dan ook passend dat het Utrechtse programma van deze 1e Nederlandse Flamencobiennale met Tomás de Perrate wordt afgesloten, in de beste zigeunerfamilietradie, met *Perraterías*.

Cante, baile, toque, (zang, dans, gitaar); alle drie flamencomodaliteiten komen prominent aan bod in de eerste editie van deze Nederlandse Flamencobiennale. Wie weet komt bij al deze ritmes de 'duende' om de hoek kijken, het onuitsprekelijke moment wanneer zanger, danser en gitarist een chemie bereiken die overslaat naar het publiek en ons even een glimp van het onzichtbare gunnen. Volgens dichter **Federico García Lorca** is duende 'de ongrijpbare kracht die iedereen voelt, die geen enkele filosoof verklaart en die zich verschuilt in de zwarte klanken die zich in raadselen hullen.' Volgens Lorca die in 1922 met componist Manuel de Falla het eerste flamencoconcorso hield moet je duende zoeken '...in de achterste vertrekken van het bloed. Om haar te vinden, is er geen kaart of oefening beschikbaar. Men weet alleen dat ze schroeit, uitput, alle zoete aangeleerde geometrie verwerpt, en door alle stijlen heen breekt.'

Deze **1e NEDERLANDSE FLAMENCObIENNALE** gaat grensoverschrijdend van start. Vier dagen lang met 11 voorstellingen zal Het MUZIEKGEBOUW AAN HET IJ, het BIMHUIS en Wereldculturencentrum RASA zinderen van flamenco. De concerten worden omlijst met lezingen door gerenommeerde flamencologen, films, documentaires, workshops, masterclasses, exposities en afterparties.

Het volledige programma is te vinden op:

www.flamencobiennale.nl | www.rasa.nl
www.muzeekgebouw.nl | www.bimhuis.nl

Contact:

Stichting PerpetuumM / Ernestina van de Noort
Peperstraat 13 hs
1011 TJ Amsterdam | The Netherlands
+31 20.422.72.45 | +31 6.212.750.88
ultramar@euronet.nl

Wereldculturencentrum RASA / Maarten Rovers
Pauwstraat 13 a
3512 TG Utrecht | The Netherlands
+31 30 2330123 (direct: +31 30 2330121)
maartenrovers@rasa.nl

Programmaoverzicht 1e Nederlandse Flamencobiënnale

Hoofdprogramma Amsterdam

Donderdag 9 november

Muziekgebouw aan het IJ

Grote Zaal

Opening

20.00 Belén Maya *Dibujos*

aansluitend feestelijke openingsborrel

Vrijdag 10 november

Muziekgebouw aan het IJ

Grote Zaal

20.30 Duquende en Faiz ali Faiz *Qawwali – Flamenco*

Zaterdag 11 november

Bimhuis

21.30 Son de la Frontera *Cal*

Zondag 12 november

Bimhuis

15.00 Cañizares Flamenco Trio

Muziekgebouw aan het IJ

Bamzaal

16.30 La Kika *Luna en alta Mar 'Paisajes'**

Grote Zaal

19.30 Israel Galván *Edad de Oro*

Bimhuis

21.30 Benavent-Pardo-DiGeraldo Trio

Hoofdprogramma Utrecht WereldCulturen Centrum RASA Utrecht

Donderdag 9 november

20.00 La Kika *Luna en alta Mar 'Paisajes'**
22.15 Israel Galván *Edad de Oro*

Vrijdag 10 november

Cantes de Ida y Vuelta – España y Cuba

20.45 Yasaray Rodríguez
22.30 Son de La Frontera

Zaterdag 11 november

20.30 Miguel Angel Cortés solorecital gitaar
22.15 Cañizares Flamenco Trio

Zondag 12 november

Utrera-Utrecht Project

15.15 La Primavera *Utrera del Norte**
17.00 Tomás de Perrate *Perraterías*

Overige Festivallocaties Hoofdprogramma

Woensdag 8 november

Instituto Cervantes

20.00 De literaire dimensie van het Cante Jondo
lezing met aansluitend concert flamencogitarist Eric Vaarzon Morel*

Zaterdag 11 november

KIT Tropictheater

20.30 Rafael de Carmen

* Nederlandse Producties